

VEGSLÓÐ VEGNA BORUNNAR KJARNAHOLU Á ÞEISTAREYKJUM, AÐALDÆLAHREPPI

Ákvörðun um matsskyldu

NIÐURSTAÐA

Í samræmi við 6. gr. laga um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 m.s.b. hefur Skipulagsstofnun farið yfir þau gögn sem lögð voru fram af hálfu Þeistareykja ehf. við tilkynningu, umsagnir og viðbrögð Þeistareykja ehf. vegna þeirra. Á grundvelli þessara gagna er það niðurstaða Skipulagsstofnunar að vegslóð vegna borunnar kjarnaholu á Þeistareykjum í Aðaldælahreppi sé ekki líkleg til að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif og skuli því ekki háð mati á umhverfisáhrifum.

Ekkert skipulag er í gildi á framkvæmdasvæðinu og þarf sveitarstjórn Aðaldælahrepps að óska eftir meðmælum Skipulagsstofnunar skv. 3 tl. bráðabirgðaákvæða skipulags- og byggingarlaga nr. 73/1997 m.s.b áður en framkvæmdaleyfi er veitt.

Skipulagsstofnun ítrekar mikilvægi þess að Þeistareykir ehf. og aðrir sem að framkvæmdinni koma viðhafi þá verktilhögun og mótvægisáðgerðir sem kynnt hafa verið við meðferð málsins þannig að framkvæmdin sé ekki líkleg til að valda verulegum og óafturkræfum áhrifum á umhverfið.

Samkvæmt 14. gr. laga nr. 106/2000 m.s.b. má kæra ákvörðun Skipulagsstofnunar til umhverfisráðherra. Kærufrestur er til 9. júlí 2007.

1. júní 2007

INNGANGUR

Þann 4. apríl 2007 tilkynntu Þeistareykir ehf. um lagningu vegslóðar vegna borunnar kjarnahola á Þeistareykjum til Skipulagsstofnunar samkvæmt 6. gr. laga um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 m.s.b. og lið 10 c í 2. viðauka laganna.

Skipulagsstofnun leitaði álits Aðaldælahrepps, Fornleifaverndar ríkisins, Heilbrigðiseftirlits Norðurlands eystra, iðnaðar- og viðskiptaráðuneytis og Umhverfisstofnunar.

Umsagnir bárust frá Aðaldælahreppi með bréfi dags. 26. apríl 2007, Fornleifavernd ríkisins með bréfi dags. 24. apríl 2007, Heilbrigðiseftirliti Norðurlands eystra með bréfi dags. 23. apríl 2007, iðnaðar- og viðskiptaráðuneyti með bréfi dags. 27. apríl 2007 og Umhverfisstofnun með bréfi dags. 15. maí 2007. Frekari upplýsingar bárust frá Þeistareykjum ehf. með tölvupósti dags. 9. maí 2007 og bréfi dags. 22. maí 2007.

FRAMLÖGÐ GÖGN FRAMKVÆMDARAÐILA

Fyrirhuguð framkvæmd. Þeistareykir ehf., sem stendur að jarðhitarannsóknnum á Þeistareykjasvæðinu í Aðaldælahreppi, fyrirhugar borun 400-600 m djúprar kjarnaholu. Nauðsynlegt er að leggja vegslóð að kjarnaholunni vegna flutnings á bor að og frá borholu ásamt tilheyrandi tækjum svo og bormönnum á vaktaskiptum. Reiknað er með að borun kjarnaholunnar muni taka um einn mánuð og gerð vegslóðarinnar taki um einn til tvo daga.

Lögð er fram tillaga um tvo kosti á staðsetningu kjarnaholunnar og að hluta til tvær mismunandi leiðir vegslóðar að holunni.

Staður 1: Kjarnahola verður boruð á svæði sem er slétt og lítt gróið helluhraun í Þeistareykjahrauni. Vegslóð verður lögð að kjarnaholunni og er ekki gert ráð fyrir að bera ofan í hana. Ef borstaður 1 verður fyrir valinu þarf að:

- Leggja vegslóð yfir mólendi, með því að jafna það með jarðýtu, til vesturs frá núverandi vegi milli Húsavíkur og Þeistareykja norður fyrir Skildingahól, samtals um 2.600 m leið. Þessi slóð yrði síðar hugsanlega hluti af framtíðarvegi frá Húsavík að Þeistareykjum.
- Framlengja slóðina yfir sama mólendi fyrir austan Skildingahól til suðurs, samtals um 160 m leið. Þessi leið geti hugsanlega nýst sem línuvegur.
- Aka áfram eftir sléttu helluhrauni (Þeistareykjahrauni) til suðurs að fyrirhuguðu holustæði, samtals um 1.300 m leið, án þess að beita vinnuvélum.

Staður 2: Kjarnahola verður boruð í þýfðu mólendi á Stórávítishrauni rétt utan við jaðar Þeistareykjahrauns. Vegslóð verður lögð að kjarnaholunni og er ekki gert ráð fyrir að bera ofan í hana. Ef borstaður 2 verður fyrir valinu þarf að:

- Leggja vegslóð á sama stað og fyrir stað 1 þ.e. yfir mólendið til vesturs frá núverandi vegi að Þeistareykjum frá Húsavík í átt að Skildingahól, samtals um 1.040 m leið. Þessi slóð yrði síðar hluti af hugsanlegum framtíðarvegi frá Húsavík að Þeistareykjum.
- Framlengja slóðina yfir sama mólendi til suðvesturs að holustæðinu, samtals um 1.560 m leið. Yfir helmingur þessarar leiðar mun hugsanlega nýstast sem línuvegur.

Ekki er þörf á efnistöku í tengslum við fyrirhugaða framkvæmd þar sem ekki verður borið ofan í vegslóðina á móanum að kjarnaholunni.

Áhrif á jarðmyndanir. Fram kemur að ef staður 1 fyrir kjarnaholuna verði valinn þurfi að fara yfir allsléttan helluhraunsfláka í Þeistareykjahrauni á um 1.300 m kafla

og rask á yfirborði þess verði í lágmarki. Norðar, þar sem vegslóðin fari yfir móann sem þeki Stórávítishraun verði staðbundin, að mestu afturkræf, tímabundin áhrif. Að framkvæmum loknum verði slóðin jöfnuð og sáð í hana svo náttúrulegur gróður verði fljótur að koma til. Fram kemur að ef staður 2 fyrir kjarnaholuna verði fyrir valinu liggja öll slóðin um mólendi á Stórávítishrauni. Vegslóðin muni fara nálægt jaðri leirkenndrar jarðhitaummyndunar sem gæti flokkast undir hrúðurbreiður.

Áhrif á gróður og fugla. Fram kemur að ef staður 1 fyrir kjarnaholuna verði valinn verði lítið rask á gróðri á borsvæðinu sjálfu og raski á gróðri ofan á hrauni í nágrenninu haldið í lágmarki. Ef staður 2 fyrir kjarnaholuna verði valinn verði staðbundið rask á mólendi. Gróður muni skerðast þar sem vegslóðin frá borholunni muni liggja yfir vel gróið Stórávítishraun sem þakið sé um 0,5-1 m þykkum jarðvegi. Á framkvæmdatíma megi búast við að fuglar færi sig tímabundið um set. Búast megi við að þeir nemi land á ný á svæðinu eftir að framkvæmdum ljúki.

Samræmi við skipulagsáætlanir. Fram kemur að ekkert skipulag sé í gildi á framkvæmdasvæðinu. Samvinnunefnd vinni að gerð svæðisskipulags sem fyrirhugað sé að verði tilbúið til samþykkis ráðherra í september næstkomandi.

ÁLIT UMSAGNARAÐILA OG VIÐBRÖGÐ FRAMKVÆMDARAÐILA

Almennt. Í umsögnum Aðaldælahrepps, Fornleifaverndar ríkisins, Heilbrigðiseftirlits Norðurlands eystra, iðnaðar- og viðskiptaráðuneytis og Umhverfisstofnunar kemur fram það álit að framkvæmdirnar skuli ekki háðar mati á umhverfisáhrifum.

Áhrif á jarðmyndanir. Umhverfisstofnun telur mikilvægt að valin verði sú vegslóð sem valdi sem minnstu raski. Stofnunin telur mikilvægt að áfram verði náíð samráð við Umhverfisstofnun og Heilbrigðiseftirlit Norðurlands eystra um framkvæmdina sjálfa. Umhverfisstofnun telur að heildaráhrif fyrrgreindra valkosta séu nokkuð áþekk. Heildarlengd nýrrar vegslóðar um mólendi sé svipuð en þó ívið lengri vegna borunar kjarnaholu á stað 2. Staður 1 kalli á akstur eftir helluhrauni. Í helluhrauninu yrði þó rask vegna borunar kjarnaholunnar sjálfrar mun minna en í mólendinu. Umhverfisstofnun telur einnig að það sé ókostur við staðsetningu 2 að hún sé í nágrenni við jarðhitaummyndun á yfirborði og fast upp við jaðar fremur úfinnar hrauntungu í Þeistareykjahrauni.

Í svörum Þeistrareykja ehf. kemur fram að sú tilhögun framkvæmda sem fyrirhuguð er muni hafa lágmarks áhrif á jarðmyndanir sem hafi verndargildi. Bent er á að aðkomuleið samkvæmt leið 2 muni liggja utan þess svæðis þar sem jarðhitaummerki séu á yfirborði.

Áhrif á gróður og fugla. Umhverfisstofnun telur að fjarlægja eigi gróðurhulu ofan af fyrirhugaðri leið yfir mólendið og geyma þar til borun ljúki. Við frágang á slóðinni verði gróðurinn síðan settur aftur yfir. Þannig megi stuðla að því að gróður jafni sig sem fyrst að náttúrulegri gróðurframvindu. Umhverfisstofnun telur óásættanlegt að ekki liggja fyrir hvort gróðurtegundir á valista sé að finna á fyrirhuguðu framkvæmdasvæði eða ekki. Nauðsynlegt sé að fá úr því skorið áður en framkvæmdir hefjist og mannvirki verði staðsett með hliðsjón af því. Fram kemur að Umhverfisstofnun sé kunnugt um óðal fálka og hrafn í nágrenni framkvæmdasvæðisins. Ef truflun verði viðvarandi sé ekki gefið að fuglar komi þangað aftur. Umhverfisstofnun telur því nauðsynlegt að haft verði samráð við Náttúrufræðistofnun Íslands um tilhögun framkvæmda.

Í svörum Þeistareykja ehf. kemur fram að leitað hafi verið til Landgræðslu ríkisins um tilhögun framkvæmda við fyrirhugaða vegslóð sem liggja að mestu um þýfða tiltölulega grófa lyngmóa. Landgræðslan hafi bent á að mikilvægt sé að halda framkvæmdum í sjálfri vegslóðinni og vinna þannig að sléttun að sem minnst rask verði utan slóðarinnar. Ef moka eigi yfirborðinu til hliðar muni það kalla á skemmdir utan vegslóðar. Landgræðslan leggi til að reyna að grófsléttu þannig að sem minnst skemmd verði á gróðrinum. Síðan sé lagt til að sá ekki í slóðina heldur láta hana gróa upp með sjálfgræðslu og hjálp áburðar. Þeistareykir ehf. muni hafa samráð við Umhverfisstofnun um frágang og uppgræðslu vegslóðar. Leitað hefur verið álist Náttúrustofu Norðausturlands varðandi hugsanleg áhrif vegslóðar á gróður. Samkvæmt tilmælum Náttúrustofunnar verði með vettvangsathugun, áður en framkvæmdir hefjist, gengið úr skugga um hvort einhverjar sjaldgæfar tegundir finnast á fyrirhuguðu framkvæmdasvæði. Einnig muni sérfræðingur Náttúrustofunnar ganga um varpóðal fáka og hrafnis í nágrenni fyrirhugaðs framkvæmdasvæðis og kanna ábúð, staðsetja hreiður og meta varpframvindu áður en framkvæmdir hefjist. Vitað sé um nokkra varpstaði innan óðalsins og séu þeir allt frá nokkur hundruð metrum upp í nokkra kílómetra frá fyrirhugaðri vegslóð. Sérfræðingur Náttúrustofunnar muni meta út frá niðurstöðum könnunarinnar hvort ástæða sé til að taka sérstakt tillit til þessara fugla við tilhögun framkvæmda.

NIÐURSTAÐA SKIPULAGSSTOFNUNAR

Um er að ræða lagningu vegslóðar að kjarnaholu á Þeistareykjum, Aðaldælahreppi. Framkvæmdin er tilkynningarskyld til ákvörðunar um matsskyldu samkvæmt 6. gr. og lið 10 c í 2. viðauka í lögum um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 m.s.b.

Lögð er fram tillaga um tvo kosti á staðsetningu kjarnaholu og að hluta til tvær mismunandi leiðir vegslóðar að holunni.

Staður 1: Rúmlega 4 km löng vegslóð verður lögð að kjarnaholunni, m.a. yfir mólendi, á samtals um 2.760 m kafla. Síðasti hluti slóðarinnar mun liggja eftir sléttu helluhrauni (Þeistareykjahrauni) til suðurs að fyrirhuguðu holustæði, samtals um 1.300 m leið. Hluta vegslóðarinnar er hugsanlega hægt að nýta sem framtíðarveg frá Húsavík að Þeistareykjum og að litlum hluta sem línuveg.

Staður 2: Allt að 2,6 km löng vegslóð verður lögð að kjarnaholunni, að hluta til á sama stað eins og samkvæmt stað 1. Mun hún liggja yfir mólendi. Hluta vegslóðarinnar er hugsanlega hægt að nýta sem framtíðarveg frá Húsavík að Þeistareykjum og sem línuveg.

Skipulagsstofnun tekur undir með Umhverfisstofnun og telur að heildaráhrif fyrrgreindra valkosta á legu vegslóðar að kjarnaholu séu áþekk. Skipulagsstofnun telur að áhrifin séu ekki verulega neikvæð. Stofnunin telur að ef áform um nýjan veg milli Þeistareykja og Húsavíkur ganga eftir þá muni stór hluti slóðarinnar samkvæmt staðsetningu 1 nýtast sem hluti þess vegar. Verði staður 2 fyrir valinu muni hins vegar mun meira af slóðinni skilja eftir sig ummerki sem ekki munu liggja í vegsvæði fyrirhugaðs nýs vegar. Skipulagsstofnun telur að ekki sé líklegt að fyrirhugaðar framkvæmdir muni hafa verulega neikvæð áhrif á gróður og fugla, að því gefnu að ekki finnast plöntur á valista innan svæðis sem raskast og að komist verði hjá varanlegri röskun á óðölum fugla á valista. Þá telur Skipulagsstofnun að við lagfæringar á gróðursárum í verklok skuli stefnt að því að endurheimta eftir föngum þann gróður sem fyrir var á svæðinu og standa þannig að verki að svæði sem röskuðust skeri sig sem minnst úr nánasta umhverfi.

Skipulagsstofnun telur að helstu umhverfisáhrifin felist í því að farið verður inn á svæði sem hefur verið lítt snortið af manna völdum. Fyrirhuguð vegslóð er þar hluti af mun stærri áformum. Skipulagsstofnun telur því afar brýnt að þeirri stefnumarkandi vinnu sem stendur yfir við gerð svæðisskipulags af hálfu sveitarfélaga á svæðinu og með þátttöku framkvæmdaraðila verði fram haldið og telur Skipulagsstofnun hana til þess fallna að betri yfirsýn fáiast yfir svæði sem bæði eru í senn möguleg orkunýtingarsvæði og svæði sem vert er að vernda. Skipulagsstofnun telur brýnt að framhald verði á samráði við Umhverfisstofnun og Heilbrigðiseftirlit Norðurlands eystra líkt og Þeistareykir ehf. áforma. Skipulagsstofnun telur að óhjákvæmilegt sé að vegslóð að stað 1 muni hafa heldur meiri áhrif á nútímahraun heldur en vegslóð að stað 2 þar sem farið verður með þungaflutninga um lítt gróið hraun en að áhrif á jarðmyndanir muni ekki verða veruleg.

Í samræmi við 6. gr. laga um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 m.s.b. hefur Skipulagsstofnun farið yfir þau gögn sem lögð voru fram af hálfu Þeistareykja ehf. við tilkynningu, umsagnir og viðbrögð Þeistareykja ehf. vegna þeirra. Á grundvelli þessara gagna er það niðurstaða Skipulagsstofnunar að vegslóð vegna borunnar kjarnaholu á Þeistareykjum í Aðaldælahreppi sé ekki líkleg til að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif og skuli því ekki háð mati á umhverfisáhrifum.

Ekkert skipulag er í gildi á framkvæmdasvæðinu og þarf sveitarstjórn Aðaldælahrepps að óska eftir meðmælum Skipulagsstofnunar skv. 3 tl. bráðabirgðaákvæða skipulags- og byggingarlaga nr. 73/1997 m.s.b áður en framkvæmdaleyfi er veitt.

Skipulagsstofnun ítrekar mikilvægi þess að Þeistareykir ehf. og aðrir sem að framkvæmdinni koma viðhafi þá verktilhögun og mótvægisáðgerðir sem kynnt hafa verið við meðferð málsins þannig að framkvæmdin sé ekki líkleg til að valda verulegum og óafturkræfum áhrifum á umhverfið.

Samkvæmt 14. gr. laga nr. 106/2000 m.s.b. má kæra ákvörðun Skipulagsstofnunar til umhverfisráðherra. Kærufrestur er til 9. júlí 2007.

Hólmfríður Sigurðardóttir

Sigurður Ásbjörnsson